
Nyugdíjszámítások, avagy mi történik a "Nyugdíj és időskor" kerekasztal körül

Kovács Erzsébet

egyetemi tanár

Budapesti Corvinus Egyetem

A nyugdíjrendszer jellemzése

- Sokrétű, de számszerűsíthető
- A célok rögzítése szükséges
 - időskori jövedelembiztonság
 - jövedelemhelyettesítés
 - befizetés és nyugdíj kapcsolata
- Számos gazdasági, társadalmi kereszthatás
- Változtatás indokolt
 - Paraméterek vagy
 - Rendszer változtatása

A feladat kitűzése

Számolandó

- a jelenlegi nyugdíjrendszer
- a jövőbeli nyugdíjrendszer *legalább 4 változatban*
 1. az I. pillér marad, de paraméterek változnak
 2. az I. pillér átáll NDC-re
 3. az I. pillér átáll pontrendszerre
 4. áttérés alapnyugdíjra
 5. fentiek kombinációja

A jelenlegi rendszer

- „egyéni” modellben számolandó
 - a nyugdíj szintje
 - a járulék és a járadék kapcsolata
- kollektív modellben számolandó
 - a nyugdíjasok relatív jövedelemi helyzete
 - implicit államadósság
 - költségvetési egyensúlyi hatás
- Időigény: 4-5 hónap programozás
- Eredmény az induló adatok függvényében

Az átállás számítási változatai

1. Az új rendszer csak az újakra, régi kifut
2. Egy ideig mindkét rendszer működik, egy időponttól kezdve jogosultságszerzés az új rendszer szerint
3. Átváltják a már megszerzett jogosultságot, mindenki az új rendszer tagja
 - Időigény: 9-10 hónap programozás
 - Eredmény a változatokról megszülető döntés függvényében

Technikai elvárások

- Egyeztetett körű (friss, hiteles) bázisadatok
- Nyilvános, hozzáférhető modell
- Részletes leírások dokumentálják a működését
- Felépítése modulszerű
 - rugalmas
 - egyénileg bővíthető, fejleszthető

Lépések sorrendje

1. Döntés a nyugdíjrendszerről
2. Kell-e és milyen új modell

Vagy

- 1) Lehetséges forgatókönyvek felvázolása
- 2) Ezek mindegyikét kezelni tudó modell(család) készítése
- 3) Hatásvizsgálat, döntéseket előkészítő javaslatok

Vagy

Folyamatos egyeztetés, iterációs munkavégzés

Eddigi számítások – Augusztinovics-Köllő

- 2006-2020 között induló új öregségi nyugdíjak relatív szintjének becslése
- Foglalkoztatási és bérarányok változásának hatása
- Bontás: évjárat, nemek, iskolai végzettség szerinti csoportok
- Státuszok:
 - Nyugdíjas (öregségi vagy rokkant)
 - Foglalkoztatott: α , β (4), γ
 - Se-se
- Fejlesztési lehetőség: státuszok közti átmenet és csoporton belüli egyéni eltérések kezelése, további évjáratok, pillérek kezelése

Létező modell – egyéni szint

- Matits Ágnes egyéni szintről indul
- Input 3 része
 - Az egyén neme, kora, beosztása, jövedelme, elismert szolgálati ideje
 - Múltbeli paraméterek (adó, járulék)
 - A jövőre vonatkozó makro és egyéni paraméterek
- Az output: a több pillérből adódó induló nyugdíj várható mértéke
- Fejlesztési lehetőség: szimuláció és aggregálás

Létező modell: korosztályi elszámolás

- Gál Róbert Iván, Simonovits András, Tarcali Géza
- Az 1998-as nyugdíjreform hatásvizsgálata több komponens mentén, 100 évre
- Nettó járulékot (járulék-nyugdíj) vetít előre
- Korosztályi egyensúlytalansági mutatót számol az egyes korévekre
- Fejlesztési lehetőség: diszkontálás kezelése, járulékmegtérülés mérése,
 - a korosztályi egyensúly és az időskori jövedelembiztonság összekapcsolása

Létező modell: Orbán - Palotai

- 1 és több pilléres módban is számol
- A felhasználó választ forgatókönyvet
- Determinisztikus, ciklikus számítások
- Bázisadatok exogén kezelése
- Továbblépő és új öregségi nyugdíjasok száma és átlagos nyugdíja
- Fejlesztési igény: nyugdíjbevétel és kifizetendő járulék kapcsolata nem aggregált szinten

Létező modell: PM nyugdíjelőreszámítás

- TB nyugdíjkiadások determinisztikus előrejelzése
- Létszámok és átlagellátások
(nyugdíj típusokra: öregségi, rokkantsági I-III, árva, özvegy)
- Rokkantsági halálozás, szolgálati idő, aktivitáscsökkenés, jogosultsági arány „külső” korrigálása
- Fejlesztési igény: input adatok konzisztens felbontásban

Létező modell: Nyugdíjelőreszámítás az EU és a magyar költségvetés számára

- Kovács – Szüle, PM megrendelésre
- Az adott évben nyugdíjba vonulók keresztmetszeti adataiból indul
- A szolgálati idő és az átlagkereset az induló nyugdíjak szintjén keresztül hat
- Öregségi és „egyéb” nyugdíjakat becsül nemek és születési évek szerint, I. és II. pillér
- Fejlesztési irány: foglalkoztatottság változásának követése, járulék és járadék kapcsolata

Létező modell: Alapnyugdíj változatok

- Kovács-Szüle
- Finanszírozható és időskori szegénységet csökkentő ellátás
- Minimálbérhez vagy átlagbérhez kötve
- Állampolgári jogon mindenkinek
- Helye az I. és a II. pillér alatt/helyett/mellett
- Átállás és bevezetés éve
- Fejlesztési irány: alapnyugdíj definíció szerint

Közös és eltérő vonások

- Demográfiai prognózis Hablicsek Lászlótól
- Foglalkoztatási prognózis részben HL-tól
- Migráció (nem) kezelése
- Nyugdíjhordozhatóság nem kezelése
- A kialakított típusokon/csoportokon belüli eltérésektől való eltekintés

A fejlesztés iránya

Szükséges fejlesztések

- Halandóság differenciált figyelembevétele
 - Iskolai végzettség szerint
 - Öregségi – rokkant – nem nyugdíjas csoportokra
- Diszkont tényező és hozamok (időbeli alakulása)
- Egyéni életpályákra nyugdíj-hozammutató számítása (igazságos, korrekt)

A nyugdíjrendszer bevételei

- Munkavállalói befizetés
- Munkáltatói befizetés
- Állam (munkanélküliek, rehabilitációs támogatás, gyes/gyet utáni járulék befizetés)
- Egyéb (késedelmi pótlék, ...)
- Magánpénztári befizetés
- Magánpénztári kiegészítő befizetés

A nyugdíjrendszer kiadásai

- Öregségi nyugdíj
- Korbetöltött rokkantsági
- Hozzá tartozói (özvegy, árva, szülő)
- Elő-, bányász-, korengedményes nyugdíj
- E-alap is ide kerül?
 - Korhatár alatti rokkant
 - Rehabilitációs támogatás

Mire terjedjen ki a hatásvizsgálat?

- Input és output részletezése - lehet kívánni
- Egyéni mikroszimuláció
- Az adatok lehetővé teszik???
- Összekapcsolható ONYF és APEH adatok
- NDA: Nemzeti Digitális Adattár születőben

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.